

ABONAMENTUL.

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe 1 lună . 2 «

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
sion România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Sfârșitul minciunilor.

Orice cucerire nouă a progresului ome-
nesc este patrimoniul, bunul comun al tuturor
popoarelor și nu poate să rămâie proprietatea
exclusivă a unui singur popor. Mai mult chiar,
ea are tendință expansivă, năzuința de a se
încetățeni pretutindeni, și dacă întâmpină re-
zistență ea asaltează și cucerește orice ce-
tate de înapoiere, de regres și de întunec.

Adevărul acesta vechiu, dar veșnic ne vine
iarăși în minte în fața conflictului dintre
parlamentul austriac și cel unguresc. În Au-
stria s'a dezvoltat și cristalizat principiul
libertății și egalității depline a popoarelor
de altă limbă, locuitoare în aceiaș țară. Din
lupte și sbuciumări cari adesea au pus la
îndoială până și viitorul țării, a răsărit un
rod prețios, ideea că orice popor, de orice
limbă, are dreptul la existență națională și
că nici-odată majoritățile naționale n'au
dreptul de-a asupri minoritățile naționale,
oricât ar fi de slabe.

Această nouă cucerire a progresului po-
litic, are tendința de-a se răspândi în toate
țările cu aceleași împrejurări etnice.

Aceasta-i cauza adevărată și adâncă a
»amestecului« austriacilor în afacerile in-
terne ale Ungariei. Nu voim să discutăm
legimitatea amestecului acestuia. În ședința
de alaltăieri a Reichsratului austriac, depu-
tatul Redlich a arătat că Austria are un
drept incontestabil de-a se amesteca în afa-
cerile interne ale Ungariei. Deputații aus-
triaci au dreptul de-a se interesa de soarta

conștiențelor lor din Ungaria. Mai mult
chiar, Ungaria face parte, zise Redlich din
monarhia unitară (Gesamtreich) și înflorirea
ei economică se datorește în parte mare
compromisului economic încheiat cu Austria.
După vederile oamenilor politici austriaci
deci ei au dreptul de ingerință în afacerile
interne ale Ungariei.

Dar repetăm că noi nu discutăm Ches-
tiunea aceasta. Progresele realizate de-o țară
se comunică celorlalte țări în mod irezisti-
bil și rămâne o chestiune de-a doua mână
cum ele să comunice.

Când la sfârșitul veacului al XVIII ideile
de constituționalism și de regim reprezen-
tativ au triumfat în Franța, eră evident că
ele nu se vor mărgini la țara aceasta, ci
vor căuta să nimicească absolutismul și le-
gitimismul ori unde s'ar afla acesta. Din
clipa în care Franța a izbutit să realizeze
marele său progres spre libertate politică,
eră lucru firesc ca războiul să se declare
între ea și celelalte state. Și atunci s'a vă-
zut spectacolul admirabil cum cetățenii unei
țări în plină revoluție, fără organizație mi-
litară și fără un regim stabil în lăuntru au
primit lupta cu toate statele străine, zdro-
bind pe rând puternicele armate ale tuturor
statelor absolutiste din Europa. A fost un
triumf al dragostei fanatice pentru libertate
asupra spiritului de înapoiere absolutistă.

Invinsă în definitiv, Franța a triumfat to-
tuși în realitate, căci astăzi absolut toate
statele cari i-au stat împotriva s'au închinat
regimului reprezentativ și vedem cum Rusia,
înfricoșata zdrobitoare a lui Napoleon,

astăzi este nevoită să treacă la constituțio-
nalism.

Dar cârmuitorii țării noastre nu vor în-
țelege aceasta.

Mai mult chiar, când glasurile de critică
venite din străinătate să încheagă într'un
singur și mare războiu al întregii lumi ci-
vilizate împotriva asupririi, întunecului și
absolutismului lor național, ei nu au nici
bunul simț elementar de a primi criticile în
tăcere. Cu o insolentă fără pereche, parla-
mentul unguresc în frunte cu guvernul lui
tăgăduiesc și fac pe indignații.

Nu este oare o rușine când un parla-
ment străin trebuie să vie prin votul său să
ceară punerea în aplicare a unei legi fun-
damentale?

Patruzeci de ani de zile, guvernele un-
gurești au știut să se folosească de legea
naționalităților pentru a face cea mai colo-
sală escrocherie și potemchinadă ce s'a vă-
zut vre odată. Dacă satele lui Potemchin
au servit numai pentru amăgirea momen-
tană a unei persoane, legea asta a fost un
paravan cu tablouri de fericire și mulță-
mire, de pace și de libertate care a ținut
amăgita timp de 4 decenii o lume în-
treagă.

Ajunsesem cu legea asta, în cât ceream
chiar noi românii în presa și în cameră
abrogarea ei pentru a lua tiranilor noștri
acest obiect de paradă fără nici o valoare
pentru noi.

Acuma iată că parlamentul austriac a ce-
rut executarea ei. A trebuit să înghită gu-
vernul nostru și rușinea aceasta europeană.

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Femeea rea.

De V. Hellmuth, tradusă de Horia Pipos.

(Urmare.)

Era, într'adevăr, seara târziu, când Femi se re-
întoarse. Indatăce zări lumină în biroul doctoru-
lui, merse de-a dreptul într'acolo așa că soții
cari ședeau pe canapea în disperarea conversa-
țiilor, tresăriră cu totul speriați la intrarea ei.

»Bună seara, dle doctor! Eu vreau să vă fac
cunoscut că m'am răsgândit. Chiar Wilhelm al
meu, m'a povățuit să nu rebilez contractul îna-
inte de timpul prevăzut. Și eu m'am învoit.

»Dar ai putea să vezi, Femi, că situația noas-
tră s'a schimbat cu desăvârșire. Noi nu mai sun-
tem în stare să ținem o simplă servitoare.

»Fie: dar pentru așa ceva nu trebuie să vă
mâhniți, d-na doctor nu e în stare și nici nu știu
fierbe. Doriți să flămânziți atât dvoastră cât
și micul copilăș sau să muriți cu stomacul bol-
nav?«

»Dar v'am luminat îndeajuns, Femi, că nu
sunt în putere de a plăti leafa servitoarelei.

»Lăsați toate în grija mea, dle doctor. La așa
ceva mă pricep destul de bine. Și — am mai
vrut să vă spuie ceva — ah! Wilhelm al meu a
vorbit cu drăgălașul de Eggert.

FuriOS se adresă doctorul ei:

»Sunteți cu mintea întregă? Cum ați îndrăsnit
să vă amestecați în afacerile mele?«

»Crezi d-ta că eu esș mai primi pe perceptor
în odaia mea? Mult ar trebui să aștepte.«

»Cine să aștepte?«

»Cine altul decât Eggert. D voastră să vă plă-
țiți datoria în fiecare lună după puteri și putință.

»Ce tot vorbești?« se răsii indignat doctorul.

»Așa concesiuni să fi făcut Krutike al d-tale, că-
ruia nu i-am aprobat nici odată stăruitoarele ru-
găminte?«

»Da, să știți, Wilhelm al meu are un dor deo-
sebit de a vorbi cu lumea. El nu e dintre cei
delicași și de aceea cu greu îl respinge cineva.

»Dar e ceva de necrezut, eu încă n'am înțeles
nimic.

»Dar înțelege odată, d-le doctor. Cu d-ta de-
sigur nu va mai avea nimic de lucru dl Eggert.
Toate vor trece prin mâinile mele sau ale lui
Wilhelm. D-voastră nu trebuie să luați în nume
de rău, dacă voiu fi puțin cutezătoare pentruca
astfel plățile să fie punctuale.

Doctorul Riedinger eră gata de a i reproșa în-
drăzneței nemei pomenite de a se mesteca în
afacerile lui. Inșă el își aminti de ajutoarele date
în trecut. De când o cunoștea, o minciună nu se
scursese de pe buzele Eufemiei Lenzvogel. A-
ceasta îi inspiră liniște și venindu-și în fire îi în-
tinse mâna sa.

»Eu nu-mi pot închipui, ce te-a îndemnat să
obosești într'afată pentru noi, Femi. Cred că nu-
mai inima bună te-a impus la această datorie și
de aceea îți mulțumesc din suflet.

Tinăra doamnă nu știa cum să și manifeste
bucuria. Voi să se prinză de grumazul ei, dar o
respinse.

»Eu n'am avut plăcere să-mi caut alt stăpân
— aceasta e totul. Și sper că nu veți fi contra

venirii lui Wilhelm seara vr'o câteva minute în
bucătăria mea. Mâncările ce sunt pentru masa
D voastră niciodată nu vor fi dijmuite — lucru
de cari vă asigur.

»Ah! în această privință ai o putere nețărmu-
rită, Femi. Eu ași dori să poftesc mâne seara pe
dl Krutike la masă pentru a-i putea remite mul-
țumirile mele.

»Cum? aceasta să o lăsăm incurcată. Un sim-
plu fierar ca Wilhelm al meu aparține bucătăriei
și nici de cum saloanelor împodobite cu covoare
de Smyrna. Cu mulțumirile D-voastră îl puteți
cruța. El nu s'a dus la Eggert din dragostea
către dv. ci numai din ordinul meu. Nu trebuie să
își închipue prea mult despre acest fapt. Princi-
palul e că toată afacerea s'a isprăvit. Ce tot atâta
vorbă! Bună seara!«

A și ieșit afară lăsând pe cei rămași în îndo-
iala celor auzite.

Inșă lucrurile par adevărate căci des de dimi-
neață cu o stăruință rară, Femi prin mișcările ei,
prin odaia vecină dormitorului și prin vorba ce
nu-i mai încetă decise tânăra păreche să se scoale.

Ea aduse stăpânilor ei, printre alte scrisori și
comunicarea perceptorului prin care notifică pe
creditor că și a retras mandatul de secestrare a
lucrurilor și libertatea de a rupe sigiliile judiciare.

În valurile bucuriei doctorul dori să adreseze
din nou mulțumirile sale Femi dar mâniaoasă-i
privire îl abținu. Cu o aroganță nemei auzită se
adresă ea stăpânului său: »E trecut de 9 ore dle
Doctor, odaia d-voastră e de mult aranjată și
a-și dori să curăț și aici.

Dar el nu vrea să înțeleagă încă situația. El tot mai urmează încă de a tăgădui și de-a face pe nedreptățitul. În aceeași zi Apponyi și Wekerle au făcut declarația că nimeni nu împilă, nimeni nu maghiarizează în Ungaria. Din contra, societățile culturale ungurești săvârșesc numai o operă de apărare națională a ungarilor împotriva naționalităților.

Ei bine, dlor guvernanti, nu simțiți nici un dram de rușine când roștiți astfel de minciuni conștiente, nu vă roșește obrazul când un uriaș al cugetării ca Björnson, vă aruncă zdrobitorul »J'accuse«, când un Seton Watson (Scotus Viator) înșiră punct cu punct toate mișeliile regimului D-voastră de minciună, de perversitate și brutalitate? Când Austria învecinată care vă cunoaște mai bine, vă administrează o lecție de care ar trebui să vă fie rușine, atunci D-voastră perzistați în minciuna cea veche?

Ei bine veți izbuti poate de-a vă învălui în vechea credință și amăgire că aveți respectul lumii, dar nu veți putea opri mersul irezistibil al evoluției firești, nu veți putea împiedica triumful definitiv al adevărului, când principiile de libertate națională vor cuceri și vor distruge și ultimul rest al cetățuiei de întunec, împilare și de asuprire națională care este Ungaria.

Deputații naționali împotriva Reichsratului? Jurnalele ungurești din loc au publicat ieri imposibila știre, că clubul național va lua, prin deputatul Vasile Lucaciu, atitudine contra votului din Reichsrath.

Cu toate că vestea era o curată imposibilitate, este caracteristic pentru situație, că a aflat crezământ în societatea românească, producând o penibilă impresie. Mărturisim sincer că am răsufiat cu toții mai ușor azi, când s'a dovedit că știrea ziarelor ungurești nu era altceva decât o simplă manoperă ungurească și că nu s'a dat urmare acestei invitări indirecte a guvernului.

Situația banului. Intr'o conferință a cabinetului întreg ținută zilele acestea banul Rakodczay a declarat guvernului că este gata de-a se retrage

dacă persoana sa este o piedică pentru lămurirea situației. Guvernul a declarat că *deocamdată* nu este nevoie de retragerea banului. Partidul croat numit național va lua în cursul acestei luni o hotărâre asupra atitudinii sale. Partidul probabil va hotărâ de-a nu susține pe ban pentru a nu se expune boicotului opiniei publice croate. Rakodczay nu a izbutit să găsească nici până acuma trei oameni în Croația cari să primească postul de șefi de secție.

Mandatul părintelui Lucaciu. Secțiunea a IV-a a camerei a amânat ședința ei pentru examinarea mandatului părintelui Lucaciu dela 13 Ianuarie pe ziua de 17 Ianuarie st. n.

Parlamentul și presa. Alături s'a desbătut în comisia de petiții a camerei ungurești, petițiunea reporterilor din parlament ai presei, prin care să cerea să se recunoască dreptul reprezentărilor presei de-a asista la ședințele camerei.

Raportorul Herman Ferencz declară că incidentul fiind închis camera nu mai poate reveni asupra lui. În baza legilor însă trebuie să se recunoască dreptul publicității care-i un factor însemnat al parlamentarismului.

La discuția ce a urmat a luat parte între alții și părintele Lucaciu. Dânsul spuse că chestiunea este reglementată prin legi și prin regulamentul camerei. Plângerea ziaristilor este gravă și nu corespunde adevărului (?) Cere ca secțiunea să declare că nimeni nu a limitat pe ziaristi în activitatea lor și nimeni nu i-a atacat.

Secțiunea a adoptat referatul raportorului pentru a nu fi nevoită să dea vice-prezidentului Rakovszky un vot de blam, provocând o nouă și gravă criză prezidențială.

Cultura noastră.

II.

Cultura noastră e germană, nu însă numai pentru că am primit-o pentru mijlocirea unor oameni crescuți în școli nemțești, ci și pentru că ea pornește din concepțiunea idealistă, pe care în societatea europeană mai ales popoarele de viță germană o păstrează cu toată stăruință.

După concepțiunea aceasta nu cecece ai, nici cecece pari, ci cecece ești prin tine în-

suți te face fericit ori nefericit, și bogăția, bunul nume, puterea lumească, știința și deșteptăciunea nu prețuesc nimic, dacă tu însuși nu ești mulțumit cu propriile tale fapte.

Pornind din gândul acesta, părinții noștri au socotit, că cel mai de căpetenie lucru și pentru dânșii, și pentru urmașii lor e paza vigoriei morale și și-au încordat toate puterile, ca să așeze pe temelii trainice viața bisericească. Toate celelalte li-s-au părut lor, cum și în adevăr sunt, lucruri mai mult ori mai puțin neînsemnate, care vin cu timpul ele de ele, dacă poporul își păstrează sănătatea sufletească, pe care numai religiozitatea poate să i-o dea.

Nu e zi dată de Dumnezeu, în care nu trebuie să simțim, că dânșii aveau mare dreptate și că pe biserică ni-se razămă întreagă viața. În biserică ni-am concentrat cele mai bune puteri, la adăpostul bisericii ni-am înființat așezămintele culturale, din biserică pornește întreaga noastră cultură intelectuală, chiar îmbunătățirile economice, pe care le-am făcut, stau în legătură indirectă cu biserică și numai biserică ne mai apără de destrămarea morală a societății, în mijlocul căreia trăim, numai credința ne dă tărie de a suportă nevoile grele, cu cari avem să ne luptăm. Aceia dintre noi, care și au pierdut credința, se strică și se perd, se dau învinși, ies din biserică și se lapadă de noi, își urmează viața ca părăsiți, își trăiesc traiul mâncându-și mălaiul desprețuți de toți și scârbiți de sine însuși.

Ne dăm noi îndeajuns seamă despre această virtute a toate covârșitoare a bisericii noastre.

Foarte adeseori trebuie să fim cuprinși de simțământul, că nu ne dăm.

Părinții noștri nu erau în adevăr nici ortodocși, nici greco-catolici, ci creștini în înțelesul ce sfânt al cuvântului și săreau totdeauna unii pentru alții și se uneau când era vorba să apere așezămintele creștinești. Ei nu aveau două biserici, ci o singură biserică a lui Hristos despărțită în două ad-

»E o persoană obraznică« își zise în sine doctorul pe când părăsise odaia. »Dumnezeu știe, ori cărei persoane i-ași fi îndatorat numai ei nu.«

Apoi îi veni lui în minte că nici-odată înainte de ora 11 nu părăsise dormitorul. Femeia lui însă îi urmă exemplul. Herta totdeauna a avut puțină frică de Femi căutând să-i umble veșnic în voia ei.

Era o zi frumoasă de dimineață și după ce luase gustarea, doctorul Riedinger, se gândi la o plimbare ce i-ar putea reculege forțele pierdute. Ca oricărui scriitor imboldul plimbării devenea o cerință sufletească.

Dar socotelile din nou nu le făcuse cu Femi și chiar în clipa când puse mâna pe pălărie, zăbindu-l, îi zise fără multă ocolire: »De doctor nu vițați, ieri de două-ori v'a căutat servitorul dela redacție. Dacă până la amiază nu veți da în primire lucrarea d-voastră, zise el, jurnalul numai dă nici o garanție lucrării, fiind o chestie de actualitate.«

Doctorul eră mișcat de îndrăzneala ei; dar gândindu-se la serviciile pe cari numai ieri i-le făcuse, schimbă răspunsul ce-i zăcea pe buze, căutând a se arăta mulțumit de atențiunea cu care-l servise.

»Da, așa e, într'adevăr uitasem de aceasta«, re-

flectă el. »Bine, voi căuta să nu plec până nu voi isprăvi lucrarea.«

Fierbând de mânie Riedinger se așeză la biroul său. Era o lucrare de mare importanță, care doria el de mult să apară de sub tipar. Odată ce se apucă de ea începu să-l intereseze într'atât, încât la amiază isprăvi ultima frază. Întorcându-se servitorul putu cu cea mai mare plăcere să-i dea manuscrisul. Era în norocul lui, căci scrisoarea redactorului pe care i-o trimise îi explică îndeajuns situația critică pe care și-ar fi creat-o. Într'adevăr era nevoit să demisioneze din calitatea de colaborator, dacă îndrăzneala Femi nu l-ar fi determinat să-i retragă toate planurile plecării, la cari se pregătise.

Nici nu-și închipui el de gloria datoriei pe care și o câștigase prin munca lui serioasă. Un banchet fu dat în onoarea activității sale.

Gândurile îi zburară în toate colțurile odăii la intrarea soției sale. Privirile ei consternate îi dădeau multe de înțeles.

»Dragă Herta«, zise el. »Ai cheltuit toți banii pe cari ți-i-am dat?«

»Nu. Dar restul lor l-am dat servitoarei. Ea mi-a demonstrat că nici odată nu vom putea scăpa de datorii, pentru că eu nu știu împărți banii în așa chip, ca ei să nu se strecoare și pe lucruri ce nu sunt de folos. Ea într'adevăr e

cu mult mai practică și cu mai multă experiență ca mine.«

»E un lucru nemai auzit«, zise doctorul ieșindu-și din fire. »Să nu ne putem debarca nici odată de tutela acestei nerușinate persoane? Îndată vei merge să scoți banii din mâna ei!«

»Ah! Eu! nu pot, n'am nici un curaj. Ea crede că numai așa e bine. Putem lăsa, dragă Fritz o lună banii în grija ei. O simplă încercare.«

Bărbatul ei radea ciudos.

»Tu nu ai curajul să-ți arăți autoritatea față de servitoarea ta! Timpuri grele — putem zice! Dar ieși cu totul greșită crezând că eu mi pot suportă starea aceasta de sclavie.«

În aceste minute Femi își făcu apariția, pe când Herta tresărind, schimbase convorbirea asupra unei catastrofe întâmplare. Doctorul se abținu de a desfășura »obraznicei și neinstructivei persoane«, punctele lui de vedere asupra banilor dați spre folosință de nevastă-sa. Ar fi vrut multe să-i mai zică dar...

Toată conversația în sara aceasta se învărti în jurul banchetului onorific dat în splendidul chiosc dela șosea.

Era seara. Cam pe la 9 ore Herta raportă bărbatului său:

»Dragă Fritz, logodnicul servitoarei a venit

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

ministrațiuni neafârătoare una de alta, dar legate prin frăție nestrămutată, și ori și câtă silință și-ar fi dat alții să ne despartă, părinții noștri au stăruit mereu să ne apropiem și prin nimic să nu ne deosebim.

Noi pierdem încetul cu încetul simțământul acesta și nu numai că nu mai suntem în stare să ne unim spre a ne apăra împreună, dar mereu căutăm conflicte, mereu scoatem la iveală deosebiri ce-ar putea să ne despartă, ca să nu ne mai simțim una, fii ai aceleși biserici a lui Hristos.

O viață mângâiere sufletească a trebuit să aibă orișicare creștin adevărat când dela Blaj ni-s'a spus, că retipărirea cărților noastre bisericesti ar trebui să se facă așa, ca preoții români toți de pretutindeni să se poată folosi de aceleași cărți.

Creștinii cei adevărați sunt însă atât de puțini, încât dorința aceasta a rămas nebagată în seamă. Am ajuns, bieții de noi, oameni, cari nu mai înțeleg pe metropolitul Simeon al Bălgradului, care zicea, că vorbele sunt ca banii, și chestiunile bisericesti ni-se par lucruri fără de importanță. Ni-se pare lucru mare când apare vr'un roman de senzație; o evanghelie frumos și pe înțelesul tuturor scrisă e însă un lucru ce trece nebagat în seamă.

S'a urmat în coloanele »Tribunei« o discuțiune îndelungată și susținută cu multă erudițiune asupra chestiunei, dacă bine fac ori nu unii dintre preoții din diecesa gr-cat. a Orăzii-mari, care recitează credeul cu adaosul »Filioque«. — Mare lucru în nici un caz nu e, căci, fiind Tatăl și Fiul acelaș, iară nu doi deosebiți, e de sine înțeles, că purcede Duhul sfânt și dela Fiul, dacă purcede dela Tatăl. Avram i-a văzut, ieșind din cort, pe toți trei, și erau tot numai unul-singur, am putea dar să zicem și că Tatăl și Fiul purced dela Duhul sfânt fără ca să păcătuim, căci unul sunt toate trei fețele. Vorba nu e însă de acest joc de vorbe, că noi românii toți zicem numai »dela Tatăl«, iar popii din părțile Orăzii zic »și dela Fiul« pentruca să se deosebească de noi, până chiar și de coreligionarii lor gr-cat. și să se apropie de catolicii, cari nu sunt români.

Poate ai avea plăcere să-i spui câteva cuvinte de mulțumire?

Wilhelm Krutke, un om uriaș, spătos, mai mult inimos decât deștept, se sculă cu respect la intrarea tinerei perechi în bucătărie.

»Bună seara scumpul meu Krutke« zise drul cu surâsul pe buze. »Ieri mi-ai arătat o prea frumoasă amabilitate din parte-vă. Eu mă simt mult îndatorat în această privință«. Cu o nespuse bucurie, tinărul fierar, primi mâna albă pe care cu demnitate i-o oferă bunul său protector.

»Totul e în regulă și cred că nu mai aveți nimic de zis dle doctor! Femii i-se păru că în alt mod nu putea ajunge la un bun sfârșit. Cât despre mine un bagatel, o glumă prin care am așezat la locul convenit un om fără caracter —

»Wilhelm!« sună tonul imperios al servitoarei — căci ea ținea foarte mult ca el să-i poarte respectul adevăratului logodnic — sunet ce trece ca un fior prin chipul titanice a lui Krutke.

»Dacă ați fost în dreptul dv., dle doctor, să nu mai vorbim în aceasta chestiune«.

Doctorul doră să invite pe tinărul Krutke la un pahar de vin, însă de frica de a nu fi refuzat se retrase după câteva minute cu soția sa.

»Un om grozav« zise el nevastei. »Ar fi fost ciudată prezența lui la masa noastră«.

(Va urma.)

Aici e păcatul: prin aceasta calcă învoiala făcută de străbunii lor, cari au primit unirea cu biserica papală numai fără ca să se facă vre-o schimbare în ceea ce privește deprinderile moștenite dela părinții și bunicii lor.

Nedrept ar fi însă cel ce zice, că numai la preoțimea din ținuturile Orăzii-mari se ivesc asemenea porniri spre ieșire din cele rămase din bătrâni. Deși suntem noi românii toți de aceeași lege, ne-am întocmit vieța bisericască în cinci deosebite chipuri, și ca în pustiu ar răsună azi glasul celui ce ar stăruia să nu mai căutăm nouă chipuri de a ne deosebi unii de alții.

Nu pot să fie aceste porniri spre desbinare nici plăcute nouă tuturor deopotrivă iubitului Hristos, nici priincioase pentru desvoltarea neamului nostru, care creștin s'a ivit pe fața pământului și numai păstrându-și firea creștinească poate să-și împlinească menirea.

Sunt nesăcate izvoarele de ademeniri ale vieții moderne și dacă zicem în fiecare zi »și nu ne duce pe noi în ispită«, nu vorbim în înțeles figurat când zicem, că Satana, care nu ține seamă de nici un fel de ierarhie, stă pe la toate răspântiile la pândă și momește atât pe greco-orientali, cât și pe greco-catolici. Nici cei dela Blaj, nici cei dela Sibiu nu-și fac dar datoria păzind numai pe ai săi, ci trebuie să păzească fiecare și pe ai celorlalți și să lucreze împreună spre a păzi casa Domnului, căci pe aceasta vor s'o surpe slujitorii lui Satana — ori și cum și-ar zice ea.

Așa au făcut părinții noștri și tot așa avem să facem și noi, dacă e vorba, ca și urmașii noștri să fie pătrunși de simțământul, că fără de religie toată știința, toate bogățiile și toate comoditățile materiale sunt lucruri lipsite de valoare reală, numai momeli ale Necuratului ce vrea să ne ducă la peire.

El crede săracul fericit pe cel ce se îmbracă în catifele și în mătăsuri, se tolănește pe canapele moi, se ospătează la mese încărcate și se plimbă în trăsura trasă de cai frumoși și iuți; de cele mai multe ori însă aceste sunt podoabele, în cari se îmbracă cea mai neagră mizerie sufletească pentruca să iee vederile celor slabi de înțeles.

Ceeace ne deschide ochii și ne dă tăria de a nu râvni fără de sațiu e numai religiozitatea, și câtă vreme știm s'o păstrăm pe aceasta suntem chiag sănătos și nu ne temem de nimeni și de nimic.

Așa știau Șaguna și Șuluț și ajutorii lor și ei mare adevăr au grăit.

După votul memorabil.

— Ședința dela 18 Dec. a Reichsrathului. —

În camera austriacă rezoluția lui Schilinger continuă a preocupa spiritele. Deși în ședința de alaltieri se afla la discuție proiectele pentru indemnitatea bugetului, cu toate acestea aproape toți oratorii s'au ocupat de incidentul cu rezoluția lui Schilinger. Ideia asupra căreia se uneau toți oratorii era că rezoluția Schilinger a fost, ce-i drept, inadmisibilă din punct de vedere juridic, dar că parlamentul austriac are dreptul incontestabil de-a discuta felul cum se tratează nemaghiarii din Ungaria.

Iată raportul despre decursul ședinții:

Deputatul Hribar (sloven) atacă pe primul-ministru Beck cu violență pentru declarațiile sale asupra rezoluției Schilinger. Dl Beck, zise, a luat, conform poruncii lui Wekerle, atitudine ostilă rezoluției, dar în Ungaria împilarea naționalităților va continua și de-aici încolo și drepturile croaților vor fi călcate și de-aici încolo în picioare, dacă nu vom lua în sfârșit o hotărâre energică împotriva aspirațiilor ungurești. Tot parlamentul este chemat să împlinească rolul acesta (Aplauze la sloveni și cehi). Oratorul își arată bucuria pentru manifestația de solidaritate pentru slavii din Prusia de est și spune că manifestația asta a făcut pe guvernul prusiac să atenueze proiectul antipolon.

Deputatul liberal german Redlich rostește un discurs remarcabil prin tendința lui antimaghiară. Aceasta mai ales că partidul său a fost totdeauna foarte rezervat în orice atac împotriva Ungariei. Iată ce a spus:

Declarațiile de ieri ale dlui prim-ministru mă determină să iau cuvântul. Dânsul a spus că Ungaria este pentru noi un stat străin. Câtă vreme însă legea pentru compromisul permanent dela 1867 nu este abrogată cu învoirea noastră, Ungaria formează o parte constitutivă a teritoriului statului comun. Faptul acesta pozitiv găsește expresie și în împrejurarea că aducem jefte bănești, politice și morale pentru comunitatea asta.

Pentru noi germanii în particular este o mare jertfă că tocmai acum, la aniversara de 40 de ani a compromisului, ne dăm consimțirea la o învoială care dă pe o mare parte conaționalilor noștri din Ungaria pradă stăpânirii ungurești. Acelaș lucru se poate spune și despre slovacii și alte neamuri. Sunt și eu complice la rezoluția Schilinger, căci și eu am iscălit-o, zise oratorul. Convin că din punctul de vedere juridic, camera a adus o hotărâre neadmisibilă, dupăcum a spus dl prim-ministru.

Morala și normele dreptului constituțional o opresc, îi țârmuresc drepturile. Dar trebuie să respingem deducția dlui prim-ministru precum că parlamentul nostru nu are dreptul de a vorbi despre stările din lăuntru Ungariei. Rezoluția n'a fost un act de ostilitate împotriva Ungariei sau a guvernului unguresc. Dar în clipa când am adoptat compromisul într'un mod atât de neted, am avut toți sentimentul că nu se poate să lăsăm în sarcina unui poet norvegian (Björnson) de a-și spune părerile asupra întâmplărilor din sinul unei țări care face o parte constitutivă a împărăției unitare (Gesamtreich) creiată prin sancțiunea pragmatică. (Aplauze prelungite.)

Regret că ni se obiectează în ziarele din Austria și din Germania că greșim împotriva dreptului constituțional unguresc, dacă ținem la existența sancțiunei pragmatice. Rezoluția Schilinger nu cere decât să se producă o atmosferă de prietenie între cele două state, un scop care e de dorit cum a spus chiar dl prim-ministru. Ea cere punerea în aplicare dresptă a unei legi care e o lege fundamentală a Ungariei. Legea XLIV din anul 1868 din Ungaria, legea naționalităților este monumentul unui duh care regretăm că în Ungaria s'a stins. Ea izvoarește din scrierile și cugetările marelui patriot ungar Eötvös. Ungurii au dat prin ea mărturie de îndatorirea morală pe care au primit-o în anul 1867, când țările coroanei ungurești le au fost date în stăpânire.

Prin legea aceasta s'a înscris datoria etică a Ungariei de a se îngriji de naționalități și de păstrarea culturii lor. Mai mult chiar, legea cuprinde o protestare solemnă împotriva oricărei viitoare încercări de a se maghiariza școala și biserica.

Cu prilejul inaugurării unui liceu sârbesc Deák a spus următoarele: »Dacă vrem să câștigăm naționalitățile trebuie să le facem să iubească vieța în Ungaria. Ar fi o barbarie fără suflet de a robi naționalitățile«. (Strigăte: Auziți!)

Deputatul Schilinger: Bravo Deák.

Deputatul Redlich: E de regretat însă, că sunt foarte depărtate de aceste vederi, că năzuințele acelor bărbați cărora nu se pleacă numai opinia publică a națiunii ungurești ci o mare parte a presei din Viena le este supusă orbește.

Rezoluția are un caracter de prietenie între vecini. Oare se poate numi aceasta un amestec neiertat, când reprezentanții unui popor, cari are conaționali dincolo de Leitha, se interesează de

soarta lor, oare e amestec când avem o armată comună în Ungaria și dragonii noștri sunt comandați să terorizeze pe slovaci la alegeri? Este oare o crimă ca acum când facem o învoială pe zece ani pentru buna conviețuire, să facem guvernul unguresc atent, că avem o măhnire legitimă pentru situațiunea ce a creiat guvernul unguresc naționalităților.

Rezoluția asta poate fi o greșală de drept constituțional, dar ea e chestie de sentiment și noi am adoptat-o în conștiința dureroasă a marilor nedreptăți ce se săvârșesc dincolo de Leitha. În clipa când am oferit ungarilor avantajii atât de mari, am avut și datorința de a-i pune în vedere ca să se critice odată și ei singuri.

Deputatul **Bielohlawek** (creștin-social): E sei amestecă în afacerile noastre mai mulți, decât noi în ale lor.

Dep. **Redlich**: Când doi compaciscenți sunt uniți într'un chip atât de trainic și adânc, cum suntem noi uniți prin compromis, atunci nu poate fi vorba de violarea normelor de drept internațional, dacă discutăm aici împrejurările dinlăuntrul Ungariei (Aplauze). Dorința dlui prim-ministru precum că în Austria să se formeze o dispoziție favorabilă Ungariei, nu se poate împlini prin tăcerea noastră, ci numai așa dacă lucrurile se vor schimba dincolo de Leitha. Rezoluția nu-i o violare, un amestec în drepturile Ungariei, ci e numai o dorință, dorința ca să se curme împrejurările atât de rușinoase și pentru noi austriacii, cari se desbat în toată Europa cu indignare.

Protestăm însă ca în parlamentul unguresc să se rostescă chiar și din partea președinției termenii atât de bătăntari și brutali împotriva camerii noastre. Oamenii de dincolo de Leitha au mai puțin decât oricine dreptul de a ne critica. Susceptibilitatea ungarilor pare a fi atât de mare pentru că am descoperit o bubă asupra căreia Ungaria a știut să amânească multă vreme opinia publică a Europei. (Aplauze frenetice).

În Martie ne vom întâlni iarăși aici și desigur vom avea iarăși de a face cu Ungaria. Este deci bine ca să închidem campania asta, în care mulți numai călcându-și pe inimă au votat pentru compromis, și să dăm în fața opiniei publice întregi declarația că regretăm adânc împrejurările din lăuntru Ungariei și că suntem de părerea că un plus de dreptate este foarte bine compatibil cu existența statului unguresc. Exprimăm părerea asta în clipa când suntem pe cale de a pune la dispoziția Ungariei banii noștri pentru a-i da puțința de înflorire pe un period de zece ani. (Aplauze prelungite).

Calvarul slovacilor.

— Date statistice pentru caracterizarea independentii domniei de clasă. —

Numărul mai recent al revistei politice-științifice slovacăști »Slovensky Obzor« redactată sub direcția profesorului **Antoniu Stefanek**, publică statistica osândelor la închisoare și amenzilor în bani, cari le-au îndurat îndecursul celor zece ani, ziarele slovace naționaliste și bărbații politici ai slovacilor. Dela 1 Ianuarie 1898 până la 15 Octombrie 1907 slovacii au avut 106 procese politice, dintre cari numai în 18 cazuri s'a adus verdict de achitare. În aceste procese au fost 568 acuzați, dintre cari până acum au fost osândiți 389 de judecătorii maghiare. Între cei osândiți sunt 327 agricultori, industriași etc. și 62 inteligenți: gazetari, advocați, preoți, medici, învățători, oficanți de bancă etc.

De sine înțeles, greul osândelor a căzut asupra presei. Astfel »Slovensky Tyzdenyik« care apare în Budapesta, ziarul deputatului naționalist slovac **Milan Hodja**, în timpul scurt de 4 ani dela înființarea lui a avut 12 procese, pentru cari redactorii au suferit 1 an și 2 luni temniță de stat și 1 lună și 14 zile temniță ordinară, iar cauțiunea ziarului a fost ciuntită cu 1667 cor. amendă.

Ziarul deputatului naționalist dr. **Paul Blaho**, »Ludove Noviny« din Szkolca a avut 12 pro-

cese de presă, cari i-au adus 3 ani temniță de stat, 1 an și 14 zile temniță ordinară și 3400 cor. amendă. Redactorii ziarului »Narodnie Noviny« din Turocz-Szent-Márton au stat în 10 rânduri pe banca acuzaților încărcăți fiind cu 1 an, 8 luni și 27 zile temniță de stat și 3600 cor. amendă. »Povarski Noviny«, care a apărut în Vág Ujhely a avut 3 procese de presă, cari s'au sfârșit pentru acuzați cu 3 luni temniță ordinară, 3 zile temniță de stat și 1420 cor. amendă. »Prokok« a avut 3 procese, împreunate cu 5 zile temniță și 150 cor. amendă. Revista sistată »Hlas Ludu« în două rânduri a fost improcesuată, suferind redactorii ei 3 luni temniță de stat și 200 cor. amendă. Ziarul »Narodny Hlasnik« din Turocz-Szent-Marton a avut 2 procese, cari s'au sfârșit cu 7 luni temniță de stat și 500 cor. amendă.

Dacă comparăm munca justiției maghiare din timpul cârmuirii liberale cu cea de sub guvernul național-patriotic de azi, relese că în cei din urmă 8 ani de cârmuire liberală au fost osândiți 83 naționaliști slovaci în 27 procese politice, suferind 12 ani, 1 lună și 16 zile temniță de stat și ordinară și solvind 10.726 cor. amendă, iar îndecurs de 17 luni, de când e coaliția la putere au fost târșiți pe banca acuzaților în 37 procese politice 306 slovaci, cari au fost osândiți la 24 ani, 3 luni și 1 zi temniță de stat și ordinară și 12.012 coroane amendă. E de însemnat că între aceste date nu sunt luate și procesele mai noi, în cari sentințele n'au fost ridicate la valoare de drept. Mai nou sunt pornite încontra ziarelor slovace peste 25 procese.

Grosul osândelor e în cercul Rosenberg; aici mai adăogându-se și zruitul puștelor jandarmilor, cari au rănit de tot 99 locuitori din Cernova și 31 din Vilkolinec. Numai din orașul Rosenberg sunt osândiți până acum 12 inși, dintre cari deputatul **Hlinka**, dr. **Srobar** și soții își împlinesc de prezent osânda în temnița de stat din Seghedin. Osânda îndurată de aceștia e 5 ani și 8 luni temniță și 4100 cor. amendă.

Suma totală: Îndecurs de 10 ani (1897—1907) 389 slovaci au fost osândiți în 63 procese politice, suferind 36 ani, 4 luni și 17 zile închisoare și solvind 24.538 coroane amendă.

Și cu toate persecuțiile aceste cetitorii ziarelor slovace se sporesc an de an. Înainte de asta cu zece ani nrul cetitorilor slovaci a fost abia 9100, iar îndecursul celor 3—4 ani din urmă numărul lor s'a urcat până la 50.000.

Budapesti Hirlap — Björnson.

Iertare, că punem numele acestea alături. Cele mai de jos vor explica însă cauza.

»Budapesti Hirlap« în numărul său de azi se întrece chiar pe sine. Vorbind despre Croația, și spunând că acolo sunt și 150.000 de unguri, 200.000 nemți și un număr considerabil de sârbi, zice că trebuie aflate garanții ca ungarilor, sârbilor și nemților de acolo să nu se croatizeze. Trebuiește îngrijit apoi, continuă »Budapesti Hirlap«, ca la introducerea votului universal minoritățile acestea să ajungă la reprezentarea ce li se cuvine și să nu fie excluse dela drepturi.

Culmea obrăzniciei într'adevăr! Că îi doare de minoritatea ungurească, asta li-o credem.

Până mai ieri alaltăieri, credeau că o să se întâmple și în Croația ca în »patria mamă« cum îi zice »Budapesti Hirlap«: minoritatea ungurească să stăpânească și acolo, cum stăpânește aici.

Și până ce a ținut speranța în posibilitatea aceasta, au tăcut mulcom, nu și-au adus aminte de minorități sârbe, germane. Acum însă că trebuie să-și ia adio dela visul frumos, vin să ceară garanții pentru minoritatea sârbească, germană și — ungurească, firește, în primul rând.

Dar are »Budapesti Hirlap« drept ori îndreptățirea morală să o ceară aceasta? Ii doare pe asupritorii cei mai nerușinați din câți cunoaște Europa, soarta naționalităților asuprite(?) din Croația.

Din Bihor.

Oradea-Mare, 17 Dec. 1907.

Sămânță curată, bună și dătătoare de viață se seamănă între români din comitatul Bihorului. Membrii comitetului despărțământului Orădan al »Astrei« au părăsit neinteresarea sălășluită până acum între cei chiești, și s'au pus pe lucru, pentru delăturarea întunecului mare. S'au pus serios la lucru ca să planteze, să samene dragostea de învățatură și limbă.

Prea a fost lăsat, poporul nostru, din aceste părți, în numele Domnului. Un țaran din comuna românească Cheresig care nu se află departe de Oradea Mare, ducându ne la gară ne a agrălit: »Domnilor! Sunt de 40 de ani, și până acum numai de 2 ori am auzit în limba noastră românească să se vorbească așa de frumos și la inimă. Acum și la adunarea din Giriș, unde tare frumos a vorbit un om mic și cam negricios. (E vorbă de dl Russu-Șirianu, care a ținut cu ocaziunea unei adunări politice, o vorbire minunată, plină de foc). Și așa un om de 40 de ani, numai de 2 ori a avut ocaziune în viața sa, ca să audă cuvinte sincere românești, cari i-au putut încălzi puțin speranța inimii! Unde au fost apostolii? De ce a trebuit să doarmă Bihorul atât de mult?

Acum, se pare, se începe o viață nouă. O mișcare generală se simte pe toate terenele. Aproape toți inteligenții din Oradea-Mare desvoltă oareșcare activitate. Se lucră, se seamănă în dreapta și în stânga, ca cu timpul să ne putem desfăta în roadele bogate.

Doamne ajută!

După reușitele prelegerii populare ținute în Giriș și Sânt Lazar, Duminecă în 15 l. c., s'a ținut în frunțașă comună românească Cheresig. Deși timpul era ploios și rece, și eră o tină mare, poporul — la glasul clopotelor — (acesta a fost signalul că vin domni dela Orade) în frunte cu harnicul preot local Dem. Albu, învățătorul Marcuț și Tormule, a umplut sala cea mare a școlii.

Președintele despărțământului orădan, harnicul român dl **dr. Aurel Lazar**, în cuvinte frumoase și însuflețitoare explică chemarea Astrei, și nizuința acelor cari luptă sub steagul ei, pe care e scris: pentru literatura și cultura poporului român.

Urmează apoi disertațiunea dlui **Ioan Petra** intitulată: Din păcatele noastre. Lucrarea destinată pentru cultivarea poporului e compusă cu multă dibăcie și istețime pentru înțelesul tuturor. Combate beția și alte scăderi ale poporului nostru, cari toate împedecă înaintarea noastră. Lucrarea a fost ascultată cu mare atențiune. A urmat apoi prelegerea dlui **Vasile Babi** despre: Căi spre fericire, Dl Babi în grai plăcut, și la înțelesul tuturor, cu exemple vii și atrăgătoare, a vorbit despre mai multe lucruri practice, cari ne-ar duce la bunăstare și fericire. Poporul însuflețit de cuvintele și sfaturile vorbitorilor au hotărât înființarea unei biblioteci populare, pentru care dl dr. Lazar a și donat mai multe cărți folositoare.

Până când în comitat se lucră pentru redestertarea poporului, nici tinerimea din loc nu rămâne îndărăt. În 8 și 15 l. c. au aranjat câte un matineu. Ambele matinee au fost foarte reușite. Domnișoara **Nora Kiss** ne-a delectat la pian acumpianată fiind cu violina de dl **Eugeniu Pescariu**. Domnișoara **Sfürlea** a declamat cu multă pricepere și sentiment, Oltul de Oct. **Goga**. Dl **Ioan Petra** și **Teodor Popa** au cetit câte o disertațiune. Atât »Dragostea în poezia noastră popo-

vală de I. Petra, cât și naționalismul lui Eminescu de T. Popa, au fost lucrute cu pricepere și au fost ascultate din partea publicului cu mare interes. Lucrarea dlui I. Petra a și fost premiată de societatea »Hilaria« Corul tinerimei (Hilaria) sub conducerea harnică a dlui N. Firu a delectat publicul cu mai multe cântece frumoase...

În Bihor s'a început o viață nouă, o viață bună!

Ionel.

Cum răspunde guvernul.

În fața campaniei ce s'a pornit în toată Europa pentru a se face adevărată lumină în străinătate asupra Ungariei, guvernul a simțit trebuința de a încerca să se dezvinovățească. Indiferent cum crede el că ajunge să tăgăduiești sau să afirmi contrarul pentru a să repari dezastruoasa impresie din străinătate.

Ei bine dlor s'a trecut vremea simplelor tăgăde, fără nici o dovadă. Când toată lumea vede și știe ce se petrece aici, procedeul acesta nu va putea să producă decât impresia contrară: toată lumea se va convinge că are de-a face cu niște ipocriți și mincinoși.

Correspondentul ziarului englez »Daily Telegraph« a vorbit deunăzi cu dl Wekerle care a spus cam următoarele:

Campania de presă din străinătate îndreptată împotriva Ungariei este făcută mai mult de oameni cari locuiesc aici în Ungaria și cari vreau să ajungă astfel ca să joace un rol în politica noastră. Este absolut lipsită de temelie credința că vrem să maghiarizăm naționalitățile. De patruzeci de ani de zile nici o comună nemaghiară nu s'a maghiarizat (nici bunăoară Budapesta care a fost totdeauna ungurească N. R.) dimpotrivă multe comune s'au valahizat. Ungurii nu cer decât recunoașterea statului unguresc prin naționalități. Statul unguresc a ridicat lefurile învățătorilor, dar cere în schimb ca ei să slujească ideea statului unguresc. Sunt mulți învățători și preoți cari nici nu știu ungurește. (Unde-i scris că existența statului cere ca ei să știe ungurește?)

Tot pe coarda asta a vorbit dl Wekerle și de chestia croată, spunând că guvernul a respectat întotdeauna autonomia Croației.

La adunarea generală a lizei naționale ungurești (Országos Nemzeti Szövetség) contele Apponyi a rostit un discurs asupra politicii culturale ungurești.

Este ciudat, a zis Apponyi, că la noi e nevoie de societăți culturale număroase. La germani Schulvereinul este o societate ofensivă în vreme ce societățile noastre culturale au toate un caracter defensiv. (??? — Red.) Singura lor dorință este de-a apăra pe maghiari de primejdiile ce-i înconjură.

Trebuie să ducem o luptă îndoită de-o parte pentru nealarnarea noastră, și de altă parte pentru unitatea noastră națională (adecă pentru maghiarizare N. R.) Guvernul are adesea o situație foarte anevoioasă în luptele acestea. Urmărind un scop, adesea el încurajează pe potrivnicii celuilalt scop. Pentru aceia el are nevoie de sprijinul societății. Să mărturisim că societatea ungurească însă a rămas în privința asta într-o inapoliere de plâns față de trebuințele reclamate de situație.

Trecând la campania străinătății împotriva Ungariei, Apponyi spune următoarele: Când societățile de apărare națională se vor fi organizat, atunci va fi venit timpul să ne răfuim și cu campania de ponegrire din străinătate. Căci pare că într'adevăr s'ar fi unit toate puterile nevăzute ale infernului și s'ar fi năpustit asupra bieteii noastre țări. Este o tendință sistematică de-a ne răpi comoara cea mai prețioasă ce are mica noastră țară: respectul și stima străinătății.

Veți vedea încă de-aici încolo dlor miniștri ce fel de »calomnii« și »ponegriri« veți auzi încă de-aici încolo toate adevărate!

Din străinătate.

Isprăvile principelui moștenitor al Serbiei. Principele moștenitor al Serbiei a dat iar ocazie să se vorbească în mod nefavorabil de dânsul.

Principele a trimis tâmparului Vlaicovici luntrea sa spre reparație. Vizitând pe tâmpar pentru a grăbi reparația s'a iscat între principe și lucrător un schimb de vorbe și prințul George a insultat și lovit pe Vlaicovici.

În ședința de Joi a scupcinei deputatul socialist Lapceveci a întrebat pe primul ministru Pașici ce satisfacție se va da lucrătorului insultat și lovit dat fiind faptul că în baza constituției principele nu poate fi adus în fața justiției.

Pașici a rămas dator cu răspunsul.

În Belgrad a produs o impresie penibilă purtarea prințului George.

Călătoria împăratului Wilhelm în marea Mediterană. Împăratul Wilhelm însoțit de o mere suită va sosi la 15 Maiu în insula Corfu.

În vila Achileion s'au pregătit 42 camere pentru împărat.

Mobilele vor fi aduse în două vapoare dela Hamburg la Corfu.

E probabil că împăratul va face o excursie cu automobilul dela Santiquarante la Ianina.

Asupra lui Boris Sarafoff. Poliția declară că Panitza s'a refugiat în Macedonia.

Pentru caracterizarea lui Boris Sarafoff se po-vesteste următorul amănunt interesant.

Poliția rugându-l odată pe Sarafoff să declare ascunzișul lui Sandansky el a răspuns: Ceeace mi-se cere nu pot face pentru că niciodată nu voiu trăda pe un luptător macedonean.

Mișcarea culturală.

Alegeri la »Hilaria«. Reuniunea de cântări »Hilaria« din Oradea-Mare și-a ales ieri, în 19 I. c., președinte și vicepreședinte. În locul defunctului prezident Duma a fost ales cu mare însuflețire de președinte distinsul fruntaș orădan Dr. Aurel Lazar. De vicepreședinte s'a ales, cu aclamație, dl dr. I. Miculaș, a cărui persoană de asemeni asigură o activitate rodnică a societății și pe mai departe.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Decembrie n. 1907.

— Un nou act de acuză. Azi i-s'a înmănat dlui Sever Bocu, un nou act de acuză pentru un articol apărut în nrul 53 al »Tibunei« sub titlul »O sfântă datorie« de Ioan Slavici.

— Fișpanul Timișorii. Foaia oficială publică două autografe. Unul prin care M. Sa primește demisiunea lui Kádbéb Gergely din cauză de boală, altul prin care se numește provisor în scaunul de fișpan al Timișorii Návay Tamás, actualul fișpan al comitatului Cianad.

Kádbéb, cu toate că nici șovinismul lui nu s'a lăsat mai prejos de al altora, a fost însă totuș om cu sentiment de dreptate și respect pentru legalitate. Inzestrat însă cu aceste calități nu putea s'o ducă mult cu oamenii actualului sistem. Nici n'a dus-o. Acum că pleacă, românii, gândindu-se la antecesorul și la succesorul lui, au titlu să-l regrete.

— Moartea episcopului reformat Bartók. Episcopul reformat din Ardeal Bartók György a murit ieri în Cluj, lovit de apoplexie.

— Monitorul lui Burdia. »Lupta« din Budapesta scrisese, că ajutorul din partea unui institut românesc de bani societății de lectură a stu-

denților român din Graz ar fi fost sistat în urma denunțării lui Burdia. »Telegraful român« din Sibiu, în numărul său din urmă desminte această știre spunând »că dl Burdia este străin de această afacere, despre care n'are nici o cunoștință«.

De unde o știe aceasta, »Telegraful Român« ori într'adevăr organul mitropoliei din Sibiu a ajuns să fie monitorul lui Burdia, care calomniase în chipul cel mai mizerabil biserica noastră?

Ar fi prea mult!

— Un conflict senzațional între Wekerle și Polónyi. Ieri, spre sfârșitul ședinței camerei, un conflict senzațional a avut loc între ministrul-președinte Wekerle și Polónyi. Wekerle, răspunzând într'un discurs mai lung vorbitorilor cari luaseră cuvânt în discuția generală a cvotei, a făcut o declarație frenetic aplaudată de partidul său: că cunoaște două soluri de oameni politici, unii cari trăiesc din omenia lor, alții cari trăiesc din ce-a a altora. Polónyi s'a simțit atins de observația aceasta, luând cuvântul a întrebat pe Wekerle dacă aluzia se referă la el ori nu.

Wekerle i-a răspuns că nu poate face excepție nici cu dânsul.

Polónyi a mai încercat să ia cuvânt, Justh însă închisese repede ședința.

După închiderea ședinței Wekerle a ieșit pe culoare. Polónyi alergase imediat după dânsul.

— Spune-mi — a zis foarte iritat — la mine se refereau cuvintele ce ai spus.

— Să lăsăm astea! — a zis Wekerle cu un gest indiferent.

Polónyi nu l-a slăbit însă și într'un ton supărat l-a somat

— Acum pretind să te declari: pe mine m'ai înțeles ori nu? Wekerle a stat un moment frapat, a adăogat apoi:

— Dacă pretinzi, bine, și-o spun: pe D-ta te-am înțeles!

— Dar asta e o infamie! — a strigat Polónyi ca ieșit din fire. S'a întors apoi și a plecat.

Conflictul, a făcut, natural, mare senzație și se crede că va avea urmări fie în ședința de azi a camerei, fie pe teren, unde va fi adus din partea lui Wekerle.

— Un »agitator« achitat. Dl Opreanu învățător din Zărand s'a înfașșat ieri la tribunalul din Arad, acuzat fiind de agitație la alegerile din anul trecut. Apărătorul dânsului a fost dl candidatul de avocat dr. Romulus Veliciu care l'a apărat într'o pledoarie documentată și convingătoare atât de bine încât supt impresia ei, tribunalul a achitat pe dl Opreanu.

— Un act de pietate s'a petrecut în ședința comitetului central al »Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiuului«, ținută Luni, în 16 Decembrie n. c. Implinindu-se 10 ani dela moartea regretatului director al băncii »Transilvania« dr. Aurel Brote, fost timp îndelungat membru în comitetul numitei Reuniuni, membrii din comitet, în frunte cu prezidentul Reuniunii, dl Panteleon Lucuța, au asistat la parastasul festiv oficiat Dumineca trecută în biserica catedrală pentru veclnica odihnă a răposatului. Trecându-se acest act de pietate la protocolul ședinței, comitetul din acest prilegiu a luat dispoziții pentru câștigarea portretului în ulei a răposatului dr. Aurel Brote pentru localul Reuniunii.

— Congresul socialistilor români. Am publicat în numărul nostru precedent programul congresului socialist românesc ce se va ținea în Arad. Primitim la redacție o scrisoare iscălită »p. secțiunea română social democrată Arad I. Creșu« prin care ni-se dau următoarele lămuriri:

Ținem a declara că pentru noi muncitorimea română în special, din Ungaria, este o chestiune arzătoare și expulzările din România, făptuite de guvernul poreclit liberal, când sute de muncitori au fost și sunt și astăzi schinjuți prin beciurile polițienești, iar în urmă aruncați peste granițe, care în majoritatea cazurilor muncitori români din Ungaria. Și pen-

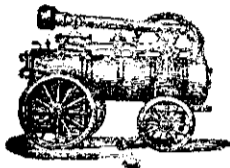
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabrici de șpirț. Aceste le efectuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

Szeszák S. és Fia

fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate

Kolozsvár, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndestulește ori-ce pretenții; atelier de reparare.

Fabrică de calese asortată cu toate mașinile moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fiecare parte a trăsuri: fabricăm roate, facem lucruri de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. — Tinta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat comenzilor din provincie. — Recomandăm diversele părți de trăsuri, cari se vând; așa numitele „mântuitoare de noroi” cu șezutul închis bine

Fondat în 1870. — Prețuri curente gratis.

Iff. Szöke Ferencz

Intreprindere de țiglarie și placă.

Szeged, Petöfi Sándor-sugár-ut 83.

Aduc cu onoare la cunoștința on. public și a proprietarilor de casă, că în Petöfi Sándor-sugár-ut nr 83, am deschis

CANCELARIE:

de întreprindere de țiglarie.

Toate lucrările de brânșă aceasta: acoperirea caselor noi, reparații cu alt material, reparațiile acoperișelor stricate, le executăm punctual.

Cea mai mare întreprindere de felul acesta pe Alföld.

Planuri, oferte și modele, la dorință se trimit gratuit.

Cu stimă!

Iff. Szöke Ferencz, intreprinor.

Telefon 615.

Telefon 615.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se văpșește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpșesc într-o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se văpșesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericești, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

Pentru ori ce menași

cel mai practic

dar de Crăciun e

mașina de cusut

SINGER

Prăvăliile în cari se vind mașini de cusut SINGER, toate se pot cunoaște după această firmă:

SINGER Co.

societate pe acții

ARAD, strada Józsefföherczeg, casa grof Porcia.

HREAN

nobil, dulce, se poate căpăta în cantitate mare

Calitate escelentă kgr. 70 fil., firul 70—75 deca

Clasa I.	>	60	>	>	40—45
> II.	>	50	>	>	25—30
> III.	>	40	>	>	18—20
> IV.	>	32	>	>	14—15
> V.	>	13	>	>	10—12

Din calitate amestecată, fire mai groase și mai subțiri, din rupturi, kgr. 24 fil.

Comenzile se pot face de la 5 kgr. în sus până la vagon, după comande de 20 cor.

10%, peste 500 cor. 15—20—25% reducere și se trimite porto franco, la dorință

se trimite preț curent și detalii

Biró Pál kertgazdagsága, Debreczen.

Oltoiuri
de
struguri

expediază,
garantând de soi
asortiment bogat,
care de ani e recunoscut de primul și cel mai
traiu:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).

— Pofitiți și cereți prețuri curente ilustrate! —

Din prețul curent se pot cere scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

Urmașul lui Bumbera Imre BUMBERA ISTVÁN

croitor prețesc și civil. • Furnis. prețesc din loc
Oradea-mare. (Nagyvárad)

Am onoare a aduce la cunoștința onor preoți că mi-am sosit pentru sezonul de toamnă și iarnă postavurile negre, cari își păstrează culoarea și le țin în magazinul meu bine asortat, pentru comenzile din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorință mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala-mi proprie.

Tot asemenea țin în magazin postavurile cele mai noi și moderne din patrie, franceze și engleze pentru tot felul de pardesii și platoane de iarnă.

DISTINS CU PRIMA DIPLOMĂ.

Szikszy József

fabricant de instrumente muzicale

Nagyvárad, Nagy Sándor u. 1. (Fő-utca sarok.)

Recomandă

VIOLINELE

fabricație proprie,

precum și alte instrumente, așa

instrumente de suflare

din lemn și alamă,

harmonice, flașnetă, fluere,

ocarine, citere, cimbele.

Tot așa primește repararea a tot felul de instrumente cu prețuri ieftine și lucrare artistică.

Repararea de orgă mare și harmonium.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din bala celebră Buziás, pentru prepararea apelor gazeoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul” e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Buroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZENSAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

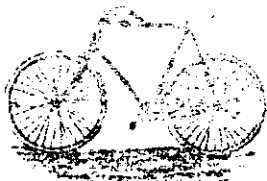

NEMECSEK VINCZE Szeged

Valéria-
tér (pala-
tul dr
Gold-
schmidt)

Au **biciclete** cele mai bine
sosite fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este
isvorul cel mai bun de cumpărat în
părțile constitutive și **gumi**, email lu-
ciu și nielatură cu preț moderat, **ma-
șini de cusut SNER** și mașini pentru măestri. În
atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de bransa
aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de
brodat, utensilii artistice pentru ingineri și medici, lucruri
de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă
și orice fel de transformări.

== Se pot cerc și solviri in rate. ==

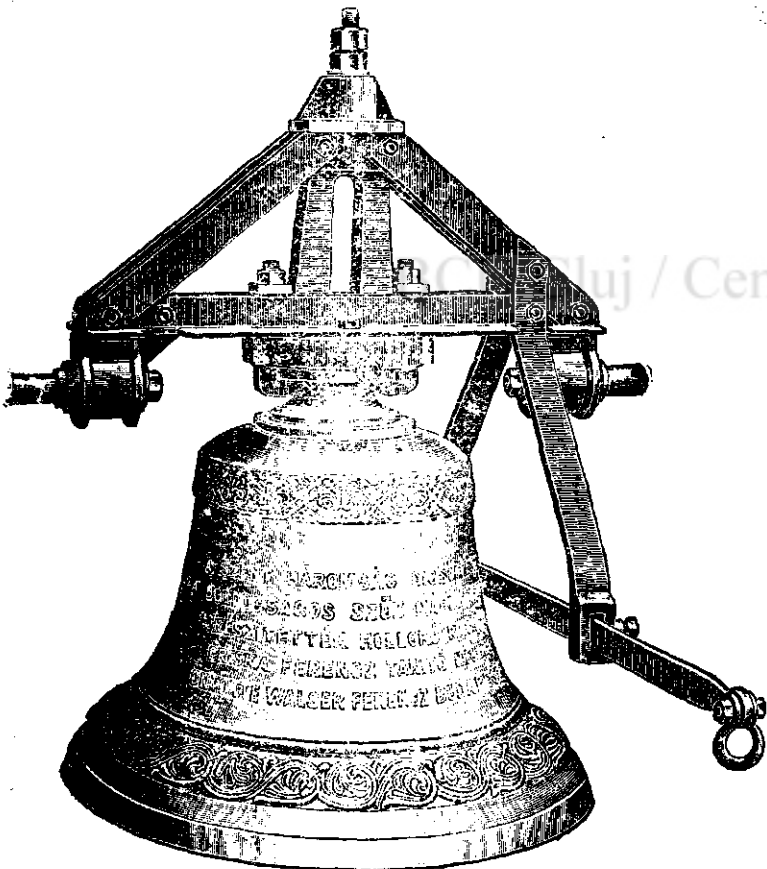
Cea mai modernă turnătorie de clopote din
țara noastră

VALSER FERENCZ

Proprietarii firmei: Walser F., Walser János, Győző Gyula.
Fabrică de obiecte pentru stirs focul și pompe, turnătorie de clopote și metale

BUDAPEST, VI., CSÁNGÓ-UTCZA 6/b.

(Villamos megálló, Váci-ut, aproape de vama veche.)

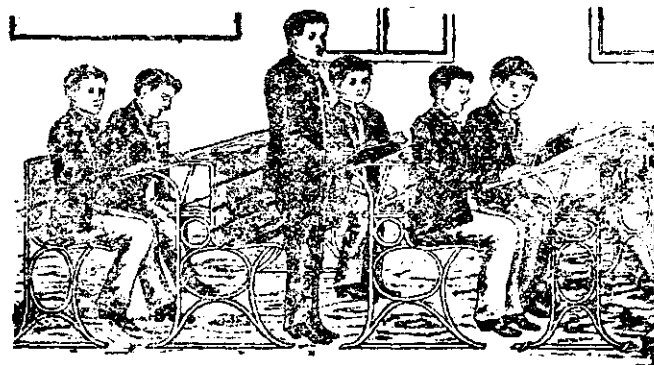

scaunelor de clopot (stalagi) din rude de fer și montarea austora
la fața locului.

Condițiuni de plată favorabile.

Proiect de budget la dorință gratuit.

Se angajează
să toarne
clopote cu
garanție
20 de ani,
la turnarea
din nou a
clopotelor
crepate, la
transforma-
rea clo-
potelor ve-
chi, cu co-
rine noi
de învârtit
din fier,
precum și
pentru ar-
monia su-
netelor de
clopote,
prin înlo-
cuirea clo-
potelor cari
lipsesc, la
facerea

Bănci de școală

de diferite sisteme,
mai ales se reco-
mandă cele solide
și ieftine, bănci de
școală cu două lo-
cari de șezut

Patent Pfarer I.
Konnerth

acestea au un pult

tare, distanță minimală, călimar de cerneală portativ, și un sistem simplu
de întors banca, prin ce e ușor de a se curăți școala și se pot comanda
în șapte mărimi. Modele se trimit la dorință. Bănci de probă sunt în
atelierul de măsur al lui

Nagyszegen, Elisabetgasse 53.

Wilhelm Connerth,

GEORG DÉCSI

măiestru
de
instru-
mente
muzicale
Sibiu

str. Ocnei
Nr. 10.

Magazin de tot felul de in-
strumente muzicale, depozit
bogat de cele mai bune
coarde.

Primește și execută prompt tot
felul de comande din provincie,
precum reparaază bine și ieftin
orice luerare ce aparține acestei
ramuri.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edifice, canale și apaducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 13.

Preștește din fier bine bătut: grilaje la fluvii,
trepte, balcoane, și pentru bănci.

Primește spre efeptuire ori-ce forme de fer, acoperișuri și
rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construc-
ție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare,
scâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu
tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de
tuburi de piatră smălțuită.

TELEFON Nr. 87.

Prima fabrică de mobile de fier în Ardeal!

Mihájlovits György Lajos

Kolozsvár, Unio-utca 21.

Săvârșește tot felul de lucruri ce intră în specia aceasta,
precum: lavalouri, paturi, dulapuri de noapte, paturi
de copii, somiere de sirmă de oțel, paturi tapetate
de închis, cuiere de haine, mobilă în parte de fier,
coșuri de lemne, ținătoare de cărbuni, cu poleială în
diferite colori și executare de lux. Mai departe montare de
casarme, locuințe de pompieri, spitale, internate,
școli, institute, cafenele și restaurante. Mese, bănci
și scaune de grădină.

Recomandând industria mea specială și bine aranjată, rog
totodată pe onor. public pentru binevoitoare comande.

SPECIALITAȚI: somiere de sirmă de oțel, cari se
fac după măsură ieftin și curând.

